

A szobrász vonatkozásai

(noteszlapok farzsebből)

Ha író volnék, Luca, írnék neked egy egész könyvet. Megírnálak nekem-magadnak, te volnál a nőalakom. Mosolyogsz, azt mondod, bolond vagyok, tudom, hogy annak tartasz, mikor az összes szépségedet csak tapogatom az anyagokban. Mindig, mindegyikben. Ugye, látod?

Ha beléd vágyom, és te épp a piacon diskurálsz a zöldségesfiúval, kifaraglak káposztatorzsából. Meg sárgarépbából. A gyerekeknek tetszik. Mohón felfalnak.

Olyankor, mintha sosem lettél volna velem, sosem lehettem volna benned, újra csak megpróbálok elképzelni. És elkezdem formázni az arcod, agyagból tapasztalak össze, agyagból, anyagból gyúrlak, és féltékenyen pofozlak vizes kézzel. Sikamlós ajkakat formázok rád, és egyre csak csépelem az arcod.

Aztán a zöldségesre gondolok, és a tíz ujjamat merítem beléd, ökölbe szorul a kezem a koponyádban.

A részeidet külön-külön akartam érteni, azt hittem, ez lesz az útja, ahogy formálsz a kezeim között, és soha el nem készülsz, Luca.

Dühödten gyúrom a melled fehér anyagát, a bikinid pántjának nyomán húzom az ujjam a nyakadig fel, hogy hányszor panaszoltad, nyafogtad, hogy karcsúbb, vékonyabb nyakat szeretnél. Bolond. Aztán kifaragtalak, keskenyebbre vettem, csak azért, hogy örülj, de végül nincs eredmény, egy karcsúbb nyakkal, kisebb fenékkal nem te vagy. Vagy ha mégis, hát nem tetszel, Luca.

És újra a bikinid pántjának fehér vonala nyomán Horvátország, ahogy a lapos sziklán fekszünk, az ujjbegyeimen a bőrredők ordítanak érte, hogy a bőrödhöz érjenek, és persze nem bírom ki, simogatni kezdem a vállad, odagördülök melléd szorosán, felkönyökölök, és a bőrömről keresztül, az ujjaim és a tenyerem bőrén keresztül magamhoz veszek.

A kezeim a gyökereim.

Aztán rám szólsz, hogy elfogom a napfényt. Hogy ne fogjam már el. Hogy ne vessek rád árnyékot. Igazad van, de egy kicsit, egy egész kicsit hagyhattál volna még, hogy a tenyeremmel beborítsam a melledet, ha már így födetlenül hagytad, ha már beúsztuk eddig a lapos szikláig, hogy kedvedre levehesd azt a felsőrészt, hogy napoztasd magad. Hogy érjen a fény. Ezért úszunk be minden nyáron.

Neked a nyár mellnapoztatás. Én tulajdonképpen örülök neki, hogy nem veszed le a parton a melltartódat. Ez a kék bikini, amit alig akartál felvenni, hogy neked az nem való, nem áll jól, és hogy túl sok látszik ki belőled, nekem kéttenyérszerű feltárulkozás, ahogy sétálok veled, hanyagul lóbálsz a szalmaszatyrod, és nézd, te nyálzósájú, napágynyitogató, bronzra barnult ifjú a parton, te tanulófiú, te csak nézd a kék bugyiban ringó csípőt, milyen finom és tömény.

Luca, a csípőd az enyém. Ökölled döngetem az agyagfeneked a műhelyben, megpaskolom, közben ki-kinézek a kisablakon, hogy jössz-e már a piacról, a karon a kosárral, a kosárban a káposztával, és a hússal.

Amíg élt, mindig arra gondoltam, hogy milyen jó napja lehetett a szemtelen zöldségesfiúnak. Annak a mamlasznak, akinek az apja is zöldséges volt, és még most is ott ténfereg a stand körül, néha arrébb húz néhány ládát. A fia meg akkorára nőtt, hogy leehette a fejről a licsit. Lichit? Ez az új mániád, hogy a licsi szépít. Hogy attól maradsz fiatal, és bájos, mert az ám valami mennyei dolog, pedig Luca, az én testem, az én sejteim adnak neked fiatalságot. Minden sejtem, az ondóm például, amit kipréselsz belőlem, az ajkaidra kenem, és elmázolom az arcodon, olyan vagy, mint a félkész fejed a műhelyben, piros, nedves, simítani, fogdosni való.

A melleid, amiből a gyerekeket tápláltad, minden nyáron a szemem előtt napoztatod, és arra gondolok, milyen nehéz voltál nekem akkor, azokban az időkben, amíg a vártuk őket. Egyre csak távolodtak a titkos örvényléseid, és az utolsó hónapokban már a vállamon, a mellkasomban, a gyomromban, a beleimben hordtalak. Kihordtalak téged és kihordtalak titeket együtt, két embert, a fiunkat és az anyját, aki akkor nem volt azonos veled. Két formában léteztél, a lényed kettévált, az én Lucám egy zárt nő lett, mint egy halványuló, lepréselt virág az örökkévalóságba merevített szépségével. Persze nem örökkévaló voltál, minden gyűjtemény, minden metszet elporlad, a lapok megsárgulnak és egyszer aztán nem lehet újra fella-
pozni, mert egy érintéstől azon nyomban szétesne az egész.

Megkönnyebbültem, amikor újra hasonlítani kezdted magadra. Hónapok teltek el a szülés után. Nem volt szép tőlem az a türelmetlenség. De nem mondhatom, hogy megbántam, nem, azt azért nem mondhatom. Sajnáltam eleinte egy kicsit, de már látom, hogy megerősödtem benne, gazdagodtam.

Az anya-lényed, mint valami ősi tenyészállat, lassan fejlődött. A gyermeked akartam lenni, ahogy egyre súlyosabbá alakultál bennem. Tudtad, az első perctől azt mondtad, fiunk lesz. Boldog voltam, és rettegetem. Gyűlöltem a fölényedet. Makacsul, kidobhatatlan gombócként gyűrögettem magamban a mosolyodat, amivel a tükröt jutalmaztad, ahogy nézegetted benne a kerekedő hasad. Néha utáltam, a semmibe kívántam a kiskölyköt odabenn.

*

Talán emlékszel még a tragikus sorsú szomszéd Endrére. Hogyne emlékeznél...

A cselédlakásban lakott mellettünk, és valamelyik nő étteremben dolgozott, azon kívül meg állandóan csak edzőterembe járt. A teste vitathatatlanul szép volt, a bronzos bőre, a széles háta is. De ahogy rád tudott nézni, attól újra olyanná váltál, mint a tükör előtti pózban. Messzinek éreztelek hirtelen, és esélyesnek a félrelépésre. Nem, Luca, nem mondom, hogy igazságos vagyok. Én a férfi táplálékát vettem olykor magamhoz, állat módra. Tudom, betokosodott baromnak hívsz emiatt, és igazad van, az is egy állat. Nem vitázom veled, és nem vagyok igazságos.

De ahogy az az Endre rád nézett, éreztem a szex szagát a levegőben. Elég volt kedvesen köszönnie neked, vagy mellettem lehajtott fejjel elrohannia a lépcsőházban, egyszerre nem éreztem magam a birtokos elismerésre és irigylésre méltó szerepében, egyből én lettem az ostoba uralkodó. A háta mögött kikacagott király, a nevetséges bohóc, aki nem csinál mást naphosszat, mint farigcsál és hagyja, hogy a legjobb asszonyt más csókolja. Ilyenkor is csak a butaságom ostromolt, az döngette a váram kapuit, az ürítette ki a szellemi éléskamrát.

Az az Endre a zselézett, szőkés hajával, a félig nyílt fehér ingeivel. Ha nem lett volna olyan... olyan, amilyen volt, talán még jóban is lehattunk volna. Barátok sosem lettünk volna, de lehetett volna valamiféle jószomszédi viszonyunk, ki tudja, talán meg is mintáztam volna... az az igazság, hogy néha... így is befurakodott a kezem alá, bosszantóan, idegesítően, kihagyhatatlanul jöttek a válla vonalai, a széles szája, a feszes karjai. A mellkasának azok a rohadtul gladiátori arányai.

Addigra már igazán gyűlöltem.

Boldog voltam, ha nem éjszakázott otthon és nem képzeltem el, hogy ott alszik meztelenül a fal mögött valahol, az elképzelt legénylakásában, selyemágyneműben.

Amikor a balesete történt, nem éreztem semmit. Lezuhanni részegen a harmadikról a belső udvarra, nem valami rendes dolog tőle. Nem tudtam sajnálni a történeteket. A szánalom leghalványabb jele sem volt bennem, de az öröme sem. Örülhettem volna, hogy nincs ott többé, mint egy állandóan fenyegető árnyék, vagy inkább fehéringes szellem görögisten-testtel, de nem örültem. Egy kevés, a megkönnyebbüléshez fogható érzés fogott el, aztán valami idegen szomorúság. Nem az a mély, igazi, elkésztő, inkább olyan, mint térdig vízben járni, megsúlyosbodik tőle a haladás, gyötöri ugyan az embert, de nem kínozza igazán. És nem tehet ellene semmit. Ilyen üres-féle szomorúság volt ez, és ez is csak legfeljebb azért, mert végül is, fiatal volt. Harminc körül az embernek ne loccsanjon szét a koponyája a kövön. De nem tudtam arra gondolni, mi állhatott előtte. Baljós semmi vette körül, és nem éreztem azt, hogy bármi is kimaradhatott volna az életéből. Bármi olyasmi, ami egyébként még várhatott volna rá, ha tovább él. Semmi.

Minden ugyanúgy ment tovább, mint mielőtt megszületett, s ez volt az én daldalmam. A bezzeg-énemé.

*

Összekeverik, Luca, összekeverik az érzékelést a félelemmel, és elhanyagolják a jelentőségét. Nem vallják be a szükségművészetet, nem csak nem vallják, de szégyellik. Letagadják, hogy mind félelemből kezdtük el.

*

A komplexitáson gondolkodom. Ahhoz hasonul egyszerre minden, hogy én például mindig csak ugyanabban az egy trikóban tudok aludni. Jól ismered ezt a fehér trikót, a kis lyukat is rajta, jobb oldalon, alul. Ezt még szex után is magamra húzom, azt mondod, hogy ez az én alvósmackóm. Egy alvósmackó-csőkevény, minden éjszakára testközelben, egyszer páncélnak is nevezted. Ez az a trikó, amit mindenre rá lehet húzni. Az én fehér trikóm, ami ki tudja, mi a csudától fehér még mindig, biztosan ismersz erre egy varázslatot, és arra is, hogy összetartsd a szálait szövetként ennyi éven át. Ez hasonlít legjobban arra, amit most komplexnek gondolok.

A lökött Betár Tóni mondta mindig, hogy valami komplexet kell létrehozunk. És megfont két, karszékszerű, egymásba illeszkedő szobrot, falemezekből, mintegy illusztrálandó, mire is gondol.

Emlékszem, azt mondtad egyszer, a fémes tárlatnyitón, hogy olyanok vagyunk, mint két hülye buzi.

Olyanok voltunk, például többször is aludtunk együtt a műhelypadló szivacsán Tónival, ha hajnalig beszélgettünk. Összebújtunk, ha hideg volt.

Végül csak ő beszélt, és villogott a szürke szemében a kétségbeesés. Nem tudtam, mi villog benne, akkor még nem tudtam, csak néztem, ahogy az állát a levegőbe dőfte, hegyes orrának cimpái olykor vadul kitágultak, és csak beszélt és beszélt.

Csontos ujjával százszor is megmarkolta a levegőt. Azt hittem, hogy zseni. Végigkísértem a futamait, és elhittem, no, bevallom, elhittem minden tüzét és minden hanyagságát. Valahogy, Luca, még az is megfordult a fejemben (és ezt csak most neked vallom be, és csakis ennyi év távlatából), hogy az, amit magamban érzek, mindenem, ami az anyag megmunkálására törekszik, nem is bennem van meg, hanem őbenne. A Betár Tóniban.

A munka közben és nagy megtorpanások kilátástalan völgyeiben, amikor az ember minden addigi munkájának (sőt önmagának) a létjogosultságát is megkérdőjelezi, ő volt előttem.

Azt hittem (tudom, hogy ez furcsa lehet tőlem, Luca), hogy nekem így kell találkoznom a való életben a tehetséggel, rajta, az egykori évfolyamtársamon keresztül.

Az is megfordult a fejemben, hogy nekem kell őt istápolni. Az ellenállhatatlan teremtő erő ugyanis benne lakozik, tehát azzal tehetem a legtöbbet a szent szobrászat asztalára, ha egy idő után már csak neki dolgozom, segítem őt mindenben. Igen, nevetségesen patetikus ez, mint egy szerelem utólag, főleg, ha arra gondolok, hogy azt latolgattam, mikor hagyjam abba az alkotást, s ajánljam fel örök szolgáltaimat a barátomnak.

Akkor aztán, egy este, mintha hideg szél fújta volna meg a szívem burkát, olyan dermesztően hallottam ki a szónoklatából a félelmet.

És az akarást, a rosszabbik fajtából, idegenül, hogy ez a fiú nagyon akar valamit csinálni, nagyon ki akar találni. Akkor vettem észre, hogy kifogyott a kedvenc mesztereink szavainak újraértelmezéséből, és meghallottam, egyszerre jégtisztán, hogy a srác csak és kizárólag önmagát próbálja kitalálni. És a lehető legrosszabb úton jár.

Elment a kedvem a szó legszorosabb értelmében mindentől, alig ettem, hetekig alig beszéltem. Veled se álltam szóba, nem kerestelek. Megérezte persze ő is, tudta, biztos vagyok benne, hogy tudta, hogy egyszerre átláttam rajta.

Akkor találta ki a márványt. A komplex-rögeszme napernyője alatt utazott el Carrarába.

Azóta hazajött, márvány nélkül, kétszer nősült, és most furcsa cserepeket meg kövázákat gyárt valami tetőműhelyben, amit az apósától kapott. Ismered a családot. A Tóni a díszmajmuk. Ahogy Ottó mondja. A gazdag család befogadott művésze. A toleranciájuk és sznobériájuk élő bizonyítéka. Legutóbb a Bem moziban futottam vele össze, ott iszogatótt hétköznapi este, mondta, hogy van valami program, de valójában nem érdekelte, van-e vetítés. Megittunk két fröccsöt, és nem beszélünk. Aztán hazajöttem.

Ki tudja, lehet, hogy odalent, Carrarában őrzi egy darab márvány a keze nyomát. Remélem.

A belé vetett hitem pont megerősödött, mielőtt kidurrant volna, mint egy lufi, akkor, amikor a fémfeldolgozó mellől lopott acél- és vaslemezekből dolgoztunk.

A boldog idők! Flexszel hasogattunk mobil- és függőszobrokká temérdek lemezt. Ma is ott lógnak a bontásra váró, kis állomásépületben, meg ácsorognak mellette a gazban, a kőkerítésnél, ha csak össze nem szedték őket a fémgyűjtők, s el nem adták kilóra. Ismered ezeket a munkákat, ott voltál a „tárlatnyitón”. Hehe.

Emlékszem, nem is foglalkoztam veled. Nem váltottunk egy félmondatnál többet. De tudd, hogy ha nem lettél volna ott, nem éreztem volna jól magam. Igazad volt, mint két rossz buzi, úgy villogtunk egymás oldalán a Tónival.

Ezek voltak az utolsók. Mint gigantikus emlékeztető-cédulák, ma is ott lógnak valahol a lezárt állomáson, nekem biztosan. Lógnak, és itthon, a műhelyben, a bar-na asztal fiókjában ott vannak a fotók is, amiket a Cseh Ica készített, és le is hozták valamelyik lapjukban.

Milyen boldogok voltunk, meghaladva a kiállítóhelyeket, a köztereket, doboltunk a fémen, mint két urbánus bennszülött, kantáros munkásnadrágban, pucér felsőtesttel, borostásan és részegen.

És utána, amikor az üresség félelme teljesen kétségbeejtett, akkor láttalak meg igazán téged.

Téged, Luca. Az addigi néhány összefekvésük hirtelen mind egy-egy vallásos erejű szertartássá emelkedett az emlékezetemben. Egy szempillantás alatt megéreztem az ízeidet, a Nagy Munkába vetett, csúfosan szétfagyott, széthagyott hitem helyét elkezdte betölteni a kettőnk zamata. Újfajta illatokra és érintésekre lettem érzékeny, és a flexszel együtt elengedtem a Tóni kezét is.

Bánni és sajnálni kezdtem, hogy addig nem voltam elég jó hozzád. Megijedtem, hogy talán örökre kiiktattalak az életemből. A fémek után hetekig nem láttalak.

Szívtam a fogam, mint amikor jeges víz ér hozzá, ha arra gondoltam, milyen ostobán érzéketlen voltam, amikor az első kapkodó szex után azt akartam a tudtadra adni, hogy jó lennél szeretőnek. Nem csak lennél, inkább, mintha azt mondtam volna, hogy megengedem neked, hogy legyél a szeretőm. Alkalmilag, hiszen nem vágyom másra, mint a munkámmal való bizalmas, háborítatlan viszonyra.

Hidd el, nem akartalak bántani, se így, se úgy, mégis. Tudod, tudod te jól, hogy nem akartalak, hiszen a te okos jószágod megtartotta köztünk ezt a testiségből font vékonyka fonalat, amivel beléd kötődtem, s te ezen a láthatatlan hosszúpórázon elengedtél. Sírtál miattam, tudom.

Mi lehetett az, ami miatt mégis megmaradtunk, főleg, ami miatt te megmaradtál nekem-velem? Rejtély, Luca, titok, láthatatlan. Talán csak te tudod. Vagy te sem.

Sugárzott belém az addig ismeretlen, de édes, otthoni érzés. Attól fogva a gondolataim hátsó szobájában te ültél, álltál, vagy feküdtél, szétvetett lábakkal, állandóan izgalomban tartva engem, mint egy vérszomjas kopót, és mint egy kisiútot, aki a kebledre vágyik térni, s megmarkolni, ha a behízelt mosolyára kitárod a karod.

Onnantól sejtés voltál bennem, az életem megsejtése és egy időre a félelem is eltűnt a szememből.

Nem is dolgoztam, emlékezz csak, de nem voltam szomorú. Ellenkezőleg. Boldogan vettem neked az édességet a pénzből, amit az egyik acéllemezért kaptam. Ott, a vasút mellett, a helyi múzeum vette meg, mint modern alkotást, és szépen kibiggyesztette a báboskorláttal körbefuttatott udvarára.

Közben az elmélkedéseim hátsó szobájából, a hálószobából, a konyhába költöztél, a szent és biztos tűzhely mellé, és számomra megnyílt az új út, de még hónapokig nem fogtam fel. Talán emlékszel rá, mit éreztél. Én azt, hogy az ősiségeddel vezetsz, és persze férfiasan újra kétségbeestem.

Minden, ami volt, fémes-idegenül kongott mögöttem és nem láttam előre. Igen, azt hittem, miattad nem tudok dolgozni. Pedig irtó nagy munkát végeztem így,

irtottam és dolgoztam, míg végre összeálltak a cserepek. Az anyagok és agyagok. Rájöttem az újdonsült érzéseim történelmi, sőt történelem előtti gyökerére. Rád-
éreztem, a testedre, és az anyagra.

Azóta nem vész el a fonál, még, ha úgy is érzem, sosem szakad el, legfeljebb meglazul.

De tartani kell, nekem is tartanom kell, nem elég már a te erőd ehhez. Tartom is, a magam brutális, meg szerencsétlen, meg botladozó módján, úgy, ahogy sikerül.

*

A részletekben csaholó kutya vagyok.

*

Amikor tisztába kerültem a helyzettel, rögtön magamat kezdtem formázni, barokkosan eltúlozva az arányaimat, különösképpen az orrom nagyságát, görbületének mértékét, és a szám szigorú vonalát. A bronzöntvények meglepőek lettek, a kiégett figurák nevetségesek.

Aztán meghalt anyád. Egyszer mindenkinek meghal az anyja, mondtad, és nem akartad, hogy veled menjek a temetésre. Csak amikor gömbölyödni kezdett a hasad, amikor minden nap a tükör előtt állva nézted, mintha a belsődbe látnál, akkor szoktad mondani, hogy milyen kár, hogy nem érhetted meg. Mogorva apádtól úgy loptalak el. Elloptalak, történelmi felhangokat ütve bele a történetünk talapzatába, raboltalak, hogy ne is vedd észre, ne tiltakozhass, csak akkor eszmélj, amikor már menthetetlenül velem élsz. Nem volt nehéz dolgom, bánatodban átölelni a derekad, épp csak egy könnyed emelés a lovam nyergébe, és már nálam is voltál. És nem zavart a műhely kosza, a koromfoltok a sarokban, a hideg padló és a rongyos matrac. Aztán persze a lakás, az mind a te érdemed. Az, hogy most a kölykeinknek otthonuk van, minden a te kezéd munkája. Kettőnk közül talán te vagy a szobrász.

Magadat tökéletessé alakítottad a terhesség alatt, tökéletesen gömbölyödő hasal, dagadó mellekkel. A húsdod felpuhult és a vonalaid meglágyultak. Bennem pedig felrobbant valami.

Az első gyermekem születése, a fiunké. Tudtad, előre tudtad az egészet, s én kívül az üvegfalon tipródva morfondíroztam a múlandóságon. Az anyaghoz való közvetlen közelkerülésen.

Kerülhettem-e valamihez közelebb annál, mint amikor a kezembe adták a fiunkat?

Gyötrött voltál, a szád kicserepesedett, s a tested is, mintha kiszáradt, égetetlen agyag lettél volna, táplálni akartalak, megtölteni életnedvvel. És félretenni. Életre kelteni, de nem élni veled.

Fiunk lett, megmondtad, hogy fiunk lesz, és úgy lett. Megmondtad, hogy másként fogok rád nézni, és úgy lett. Kicsit gyűlöltelek. Nem lehet kicsit gyűlölni. Formálódottál bennem, izzottál és széthevültél, mintha öntés előtt lettünk volna állandóan. Folyékony voltál és félelmetes. Néha, mint egy betegség, feküdtél az ágyon. Félttem tőled. Anyám volt a felmentő sereg, hiába kérted, hogy ne hagyjalak vele magadra. Hagytalak.

Tudtad, hova megyek, a Sarkiba mentem, az Ottóval meg a Kemessel. Gizi nyaka, gyűrött krepp papír, ahogy csapolja a sört, néztem a vékony aranyláncát, és elfogyott a cigim. Mindig ez volt, és hiába kértük, hogy tartson másik márkát is, azt mondta, nem éri meg, és el kellett gyalogolnom két utcányit az éjjelnappaliba, ahol a dagadt nő ül.

Úl, dagad, és mindig ugyanúgy kérdezi, hogy mit adhatok.

Szívtunk, persze (a Kemesnél mindig akad egy kis fű). Néztam a boltban a nő dagadt kezét, ahogy püföli a pénztárgépet, hogy hányszor csinálta végig ezeket a mozdulatokat, néztem, a saját kezemre gondoltam, a bejáratott kezeimre, amik sosem csinálnak egy mozdulatot ennyiszor, ha csak nem az öngyújtóval. Hogy az én kezemet is így kéne betanítani, be kéne gyakorolni valamit, így kéne besimulni a munkába, valahogy belelopni a gyakorlatba a formák újulását. Állandóan gyakorolok. Csak erre tudtam gondolni, hogy gyakorolok, de nem jól csinálom, nem mindig ugyanazt gyakorlom, hanem mindig valami mást, így aztán nem is gyakorlás, az egész egy elcsesztett újra-újrakezdés, és én is meg kéne hogy kérdezzem minden nap száz meg száz embertől, hogy mit adhatok.

A dagadt nő mindig megkérdezi. És mindig ad.

Én meg, ehelyett, megkúrtam a Vikit a raktárban. Ő tulajdonképpen azért volt ott. Néha lehet az ilyesmit tudni. Ő is tudta, én is tudtam, hogy hátramehetek segíteni kihozni egy rekesz valamit. Annyira egyértelmű egy ilyen helyzet, hogy talán el se tudod képzelni. Még a Gizi is tudta. Aki a Viki anyja lehetne, de nem az. Ha az lett volna, lehet, hogy nyakon vág, de így csak odaadta a kulcsot az övtáskájából.

Szeretnék valami olyasmit írni, hogy rád gondoltam, legalább, habár ez mindenképpen ostobán venné ki magát. Erre mondja Ottó, hogy ez olyan, helyzet, amiből sehogy se jössz ki jól, Bandibazmeg. Ha a Sarkiban ülünk, én vagyok a Bandibazmeg, mert szerinte azon a helyen ezt a nevet kell viselnem. Alliterál, rímel, passzol. Már hogy velem. A bazmeg. Ottó szerint. Jó, hogy ő az író. Az Ottó olyan hülye név, hogy arra úgysem lehet kitalálni semmit. Ott is hagytam őket a Kemessel és hátramentem a raktárba. Segítőkész vagyok. Mit adhatok, ugye, egy orgazmust a Viki-nek például. Gerincre vágtam a rekeszek közt, durván, és amikor már éreztem, hogy remeg belül, amikor úgy voltam benne, ahogy benned szoktam, akkor nem történt semmi. Kemes mesélt párszor hasonlót, és nem hittem el neki, hogy a fütől lehet ilyen. A farkam lassan konyulni kezdett, Viki lihegett alattam, olyan volt, mint egy lufi, valahogy az egész, mint egy leereszteni készülő lufi.

Úgy próbáltam csinálni, mintha élveztem volna és kiszálltam belőle még mielőtt igazán rám tudott volna nézni. Lehunyta a szemét, minden nő lehunyja, te vagy az egyetlen, aki úgy tud élvezni, hogy a szemembe néz. Veled tudok csak úgy élvezni, hogy a szemedbe nézek, Luca. Így aztán hónapokig nem is próbáltam újra.

Veled a lassú újrajátszások következtek. A fiunk hízott, gyarapodott, és bömbölt, meg aludt, ahogy kell, és én naphosszat el tudtam tűnődni azon, hogy milyen lenne megint beléd hatolni. Rendesen. Nagy, kövér nőket formáztam, akkor csináltam azt a mamma-szobrot, amit úgy szeretted, és a másikat, amit meg ki nem állhattál, pedig szerintem hasonlóak, csak a második sokkal jobb.

Abban, amit kedveltél, több volt a lágyság, kevésbé volt félelmetes, mint a mamma kettő, amitől állítólag undorodsz. Megnézted és azt mondtad, undorító.

Egy szobor, ami undorító. Én csináltam.

Ragyogó. A legerősebb női szobrom, a legdurvább rettegés formája. A tömör hús kétségbeejtő ereje. Az áthatolhatatlan nő. Ezen a Kemessel legalább egy órán át röhögtünk. Hozott egy kis szilvapálinkát az apósától, aztán leültünk a műhelybe, és röhögtünk. Közben azon gondolkodtam, ha a Kemessel ketten iszunk, mindig röhögünk. Ha az Ottó is ott van, inkább sírni volna kedvünk. Egyikük nélkül sem

bírom sokáig. Költözz össze velük, azt üvöltötted, jól emlékszem, amikor Panna lányunk megszületett. Költözz össze velük, bazmeg, menj.

Megszülted, hazahoztuk, néztem, és még a fürdetés előtt mondtam, hogy jön anyám, engem meg várnak a Kemesék, hogy megigyük az áldomást az újkislányra. Rohadt geci voltam, te is megmondtad. Ahhoz képest, mennyire vártam, és mennyire örültem a kislánynak, annyira sok lett hirtelen. Két gyerekünk lett, Luca, és kettő az sok. De az csak akkor derült ki, amikor ott volt, és kicsi volt, szerencsétlen, puha, és tudtam, hogy éjjelente megint bömbölés lesz, és pelenkaszag reggelre, meg fürdetések és tápszerkevergetés, popsikenőcs vásárlás, védőoltás, büfi, hányás, mászás, állandó vigyázás.

Ti nők erre képesek vagytok. Képesek, legalábbis képesnek kell lennetek. Neked képesnek kell lenned rá, az egész óvva gondoskodásra, míg én... mihez értek én. A lányunktól megijedni tudtam csak. Még jó, hogy fiunk lett először. Kis tökös, a pelenkázón ide-oda gördítve, nézegetve, tapogatva, a végtelen finomságú anyagot, a lehetetlent. Lehetetlen, hogy ebből egy erős, hatalmas férfi legyen valaha. A fiad. A fiunk. Megszokható. Nőtt, és erősödött, és két év múlva már igenis lehetett látni, hogy ember lesz belőle.

De a lány... ahogy kicsomagoltad otthon, ahogy tisztába tetted, csak álltam, és megfagytam a tudattól, hogy egy újszülött nőt látok. A lába közt a dundi ajkakkal körülvelt kis nyílás, istenem, hogy mennyi bajt hozhat még neki, és mennyi jót, és egyszerre csak erre tudtam gondolni, Luca, és megijedtem. Neki is én vagyok az apja, de már egyáltalán nem tudtam, mihez kezd normális ember ilyen helyzetben. Mit kezd egy apa egy leánygyerekkel? Amíg a fiamat megtanítom fára mászni, meg focimeccset nézni, vagy egyáltalán focizni, vagy úszni, vagy csúzlit csinálni, vagy vízipisztollyal a harmadikról fejen találni a kopasz bácsikat, meg megtanítom arra, hogy ne húzgálja a lányok haját, addig egy lányt, mire taníthatnék? Legyen a te dolgod. Minden legyen inkább a te dolgod. Már a fiamat sem akartam annyira tanítgatni, mert mindig ott lesz egy lány is. Valahogy mindig ott lesz körülöttünk.

Velünk. Kénytelenek leszünk vele is lenni.

És persze, te tudtad. De én nem tudtam, Luca, honnan tudhattam volna, hogy ez pont így lesz jó. Hogy a lányom is öröm, hogy nem csak feladat, hogy ő is megtanulhat csúzlizni, és pláne, hogy tőle mi mindent megtanulhatunk mi... nem tudtam. Félttem, Luca, nagyon félttem tőle. Egészen addig, míg rám nem mosolygott, míg azt nem mondta, apa, sőt, még később is, de addig biztosan rettegve figyeltem, hogy gyarapodik, és azt kívántam, bárcsak örökre csecsemő maradna.

Nem maradt, szerencsére nem, és egy napon azon kaptam magam, hogy legalább tíz gyereket szeretnék, csupa lányt. Persze hallani sem akartál több gyerekről. Nem vagyunk nyulak, mondtad. Nem vagyunk. Csak mégis, honnan ez a gyávaság úgy egyébként.

A gyerekekbe tudtam felejtkezni egész délutánokat, ha nem voltál otthon, eszembe jutottak a legjobb játékok, amiket csak velük játszhattunk. Nem kellett felnőnem, és ezt megint csak neked köszönhetem. És már iskolába írtuk a fiunkat, amikor újra visszafordultam. Visszaléptem a műhelybe, a saját csendjeimbe, a saját falaim közé. Egyszerre éreztem, hogy letisztultak a dolgaim, hogy gyerekem van, felfogtam, valahogy akkortájt és aztán újra meg újra fel kellett fognom. Hogy gyerekeink vannak, és egyszer csak nem vagyunk felelősek, ahogy talán eddig se voltunk azok.

Néztem a fiam hátát, ahogy kézen fogva elindul veled az iskolába, néztem persze a fenekedet is, bámultam utánatok, a ház oldalát néztem aztán, ami előtt elhaladtatok, foszladozott a vakolat, nemsokára felállványozták, de akkor még a régi szürke festéket dobta le magáról, néhány helyen kilátszott a téglá, és elindultam a műhelybe és tudtam, hogy semmit, de semmit nem fogok aznap csinálni.

Elszívtam két doboz cigit, ismeretlenül szédelegtem az állványok és padok közt, az anyagokhoz hozzá se értem. A formák egyszerre végtelenek és értelmetlenek lettek, és túl sok értelmük lett. És arra gondoltam, hogy ez mind ugyanaz, Luca. Hogy valahogy el kéne mondanom. Hogy minden üres és minden bennünk van. Réges-rég.

Hogy talán nem is érted. Hát nem érted, hogy minden iskolával és leckével csak arra készítjük fel magunkat, hogy vágyakozzunk a felejtésre? Nem érted, hogy elkezd az ember ott, hogy leül egy fallal szembe, hogy az mindent kitakarjon, minden lényegtelenet és minden lényegest, és pont így derül ki, hogy valójában semmi sem fontos. Ami fontos, már megvan, és akkor viszont olyan elkeseredettül tudtalak éjjel kúrni, ahogy még soha, ahogy soha senkit, hát nem érted, hogy ez a szerelem?

Hogy fájt? Na persze. Nekem is.

*

Mind a ketten hallgatunk. Most mind a ketten másról hallgatunk.

Én az összes idegen érintésről. Nem is fontosak, nem azért nem beszélek róluk. Neked nem fontosak, nekünk nem fontosak. Nekem fontosak annyira, mint bármi-féle táplálék. Hallgatok a hazugságokról, pont így hallgathat, pontosan ugyanígy a szar a gazban. Vikikről, Zsuzsákról, kocsmákról, munkákról hallgatok most mélyen. És arról is, amennyire te tudsz fontos lenni. Ilyesmiket nem lehet mondani.

S te talán a szomszéd Endréről hallgatsz. Vagy a zöldségesről. Jól teszed, ha róluk. De ha mégis, ha rólam is hallgatsz, azt nem tudom, jól teszed-e. Ha rólunk nem beszélsz, ha magadról is hallgatsz, azt rosszul teszed. Érdekel, minden érdekel, azt akarom mondani, hogy ha azért hallgatsz, mert úgy gondolod, ahogy azon a nyári estén egyszer mondtad a fűzfák alatt, hogy te jobb, ha meg sem szólalsz, mert éppen nincs semmi magasztos dolog, ami eszedbe jutna, illetve ami mégis, azt én már előre elmondtam (mert annyit beszéltem akkor, úgy berúgtam a tücskök zenéjétől meg a jó zalai pálinkától, amit az Ottótól kaptunk ajándékba, és aztán kicsit el is szégyelltem magam), ha ezek miatt nem szólalsz meg, hát szólj inkább. Tudni akarom, hogy kell-e az az újfajta epilátor, vagy szeretnéd-e befesteni a hajad.

Sosem tudtam, hogy szólítsalak meg, Luca.